

1. Obiekt 1513

③ SPICHLERZ ob. MAGAZYN PASZOWY
w zespole folwarcznym

2. Czas powstania

przed 1804 r.

3. Miejscowość

K A R B O W O

4. Adres

Karbowo
87-300 Brodnica
nr hipoteczny KW 2919

5. Przynależność administracyjna

województwo toruńskie

gmina Brodnica

pow. BRODNICA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Karben
niem. Kriegersdorf

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975 r.

województwo bydgoskie

powiat Brodnica

8. Właściciel i jego adres

Agencja Własności Rolnej SP
Oddział Terenowy Bydgoszcz
ul. Hetmańska 38, 85-039 Bydgoszcz

9. Użytkownik i jego adres

Gospodarstwo Rolne,
Janusz Wierciński
ul. Kazimierza Wielkiego 4/14
87-300 Brodnica

10. Rejestr zabytków

Nr A/576

data 2.02.1988 r.

1. Elewacja szczytowa, zachodnia.
ORIENTACJA skala 1: 25 000

0 250 500 1000m

2. Elewacja boczna, południowa.
3. Piwnice.

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Karbowo wzmiankowane jest w 1239 r. W XV w. stanowi własność zakonu krzyżackiego, wymienieni są Ludwik z Karbowa i Tworseam, zobowiązani do służby w zbroi lekkiej.

W 2 poł. XV w. była to własność królewska.

W 1672 r. Karbowo podzielono na królewskie i szlacheckie.

W 1703 r. August II nadał ziemie te pułkownikowi G. Gutthry (lub też von Gutrow).

W 1749 r. August III Sas nadał je Dominikowi i Catherinie Wiktorii von Gutrow - małżeństwu Rembielińskich.

Następnie otrzymał majątek drogą cesji w 1772 r. ich syn - Johann, a w 1799 r. Joseph Rembieliński.. W 1802 r. majątek odkupił Florian von Lehwald Jezierski.

W 1804 r. majątek nabył sekretarz poczty Ernst Krieger.

Wzniósł on obecny dwór.

W 1843 r. majątek objął syn Ernst Otto Adolf Krieger.

Powiększył on 4-krotnie podwórze, wznosił zabudowania gospodarcze. Majątek obejmował 7500 mórg.

W 1895 r. kupiła majątek Sp. Akcyjna Landsbank z Berlina, z przeznaczeniem pod parcelację.

Majątek kupił Georg Max Wilhelm Lehmann. W rękach tej rodziny pozostało Karbowo do 1945 r.

W 1946 r. Karbowo zostało przejęte przez Skarb Państwa Polskiego, utworzono tu gospodarstwo rolne.

W latach 90-tych gospodarstwo przejęła AWRSP i wydzierżawiła w 1993 r. Januszowi Wiercińskiemu.

Spichlerz wzniesiony został przed rokiem 1804, wymienia go we wspomnieniach z 1870 r. Ernst Krieger jako "stary".

Pełni on do dziś swą funkcję jako magazyn paszowy.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Zespół folwarczny położony jest około 2 km na północ od Brodnicy.

Podwórze folwarczne usytuowane jest po północnej stronie drogi prowadzącej do Tamy Brodzkiej.

Spichlerz tzw. "stary" wznosi się w północno-wschodniej części podwórza, naprzeciw budynku dworu.

Elewacją frontową zwrócony jest w kierunku dworu, szczytem w kierunku podwórza.

Do południowego narożnika spichlerza przylega słup bramy wjazdowej usytuowanej między spichlerzem a oborą.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA.

- fundamenty kamienne
- ściany wymurowane z cegły ceramicznej pełnej, obustronnie otynkowane
- stropy drewniane, belkowe nagie, wsparte na podciągach wzdłużnych i słupach z mieczami, nad piwnicą sklepienie w formie ceglanej pełnej kolebki, z lunetami w miejscu okien,
- więźba dachu drewniana, płatwiowo-krokwiowo-jętkowa, o 2 rzędach słupów z mieczami, poddasze 2-poziomowe.
- dach kryty eternitem falistym
- podłogi z desek, w piwnicy klepisko,
- schody drewniane, policzkowe, ażurowe, 1-biegowe, poręcz drewniana, do piwnicy 1-biegowe o stopniach ażurowych z desek,
- otwory okienne o płaskich nadprożach, w nich okiennice deskowe, 1-skrzydłowe, o zawiasach pasowych,
- wrota deskowe, 2-skrzydłowe, spongowe, opierane z zewnątrz ukośnymi deskami.

RZUT. Prostokątny, w układzie 1-traktowym, ze środkowym rzędem słupów. W szczycie pn-wsch. przybudówka wejścia do piwnicy

BRYŁA. Podpiwniczony we frontowej połowie, piętrowy z wysokim 2-poziomowym poddaszem, kryty dachem dwuspadowym naczółkowym. Przybudówka wejścia do piwnicy parterowa.

ELEWACJE. Ściany tynkowane, na wysuniętym cokole, ujęte w narożne lizeny, zwieńczone gzymsem uskokowym. Okna kwadratowe, niewielkie, przesłonięte okiennicami.

Elewacja frontowa.

Symetryczna, 5-osiowa. Na osi wrota poprzedzone schodami. Przed wejściem wtórne zadaszenie. Na pozostałych osiach otwory okienne.

Od pn.-wschodu przybudówka z wrotami wejścia do piwnicy.

cd wkładka

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
1 950 m ³	530 m ²	spichlerz	magazyn paszowy
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje)	
<p>po 1945 r. - wymiana pokrycia dachu ceramicznego na eternit falisty</p> <p>- zadaszenie wejścia do spichlerza</p>		<p>stan zachowania spichlerza dobry,</p> <p>zachowana bryła, elewacje i wnętrze z drewnianą konstrukcją stropów wspartych na podciągach i słupach,</p> <p>pokrycia dachu dachówką ceramiczną nie zachowane,</p> <p>przybudówka wejścia do piwnicy częściowo zrujnowana, schody do piwnicy w złym stanie,</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		<p>remont przybudówki wejścia do piwnicy wraz ze schodami, założenie rynien odwadniających połacie dachu</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

[redacted],
przech. Państwowe Biuro Notarialne, Brodnica
Mapa parcel - Kreis Strasburg 1899, Blatt 21,
skala 1:2000, przech. Archiwum Woj.Biura Geodezji
i Kartografii, Oddział w Brodnicy
Mapa wielkoskalowa 1:25 000, nr 1354 STRASBURG
pomiar 1909 r, wydana 1911 r.

22. Bibliografia

R. Birkholz "Der Kreis Strasburg". 1981 r.
M.Plehn "Ortsgeschichte des Kreises Strasburg
in Westpreussen", t.30, Marienwerder, 1893
"Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i in..."
red. Br.Chlebowski, T.III, W-wa 1882
K.Porębska, "Słownik historyczno-geograficzny Ziemi
Chełmińskiej w średniowieczu" PAN 1971
wspomnienia - "Karbowo", opr.Ernst O.A. Krieger,
ok. 1870 r. w posiadaniu Dr Heinz Georg Migeod
8 Rosmead Avenue Oraniezicht 8001 Kaapstadt/RSA
(kopia w pos. p.Janusza Wiercińskiego -dzierżawcy)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst _____ mgr Zofia Wernerowska, wrzesień 1998 r.
imię, nazwisko, data, podpis
plany, rysunki _____ J.W.
imię, nazwisko, data, podpis
zdjęcia fotogr. _____ J.W.
imię, nazwisko, data, podpis
miejsce przechowywania negatywów Woj.Oddz.PSOZ Toruń ul. Łazienna 8
Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładki sztuk -2

1. Miejscowość	KARBOWO gm. Brodnica	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SPICHLERZ ③ w zesp. folwarcznym	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) opis cd. zdjęcia
----------------	-------------------------	--	--

- p. 13 ELEWACJE cd. Elewacja tylna.
Symetryczna, 5-osiowa, o rytmicznie rozmieszczonych otworach okiennych.
Szczyt południowo-zachodni.
Symetryczny, 2-osiowy. Zamknięty gzymsem profilowanym.
Szczyt północno-wschodni.
Symetryczny, 2-osiowy. Partia szczytu naczółkowego o dekoracji ramowej.
W zwieńczeniu profilowany gzyms.
W przyziemiu przybudówka wejścia do piwnicy, zamknięta prowizorycznie daszkiem 1-spadowym.
- WNĘTRZE. Jednoprzestrzenne, dzielone rzędem słupów środkowych, ze schodami pośrodku.
- INSTALACJE. Elektryczna.

4. Elewacja frontowa.

Wkładkę założył: mgr Zofia Wernerowska, wrzesień 1998 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: _____

5. Elewacja szczytowa, wschodnia.

Wzór ODZ 1978 r.

6. Wnętrze, parter.
8. Wnętrze, poddasze.

7. Wnętrze, piętro.
9. Okiennica okienna.

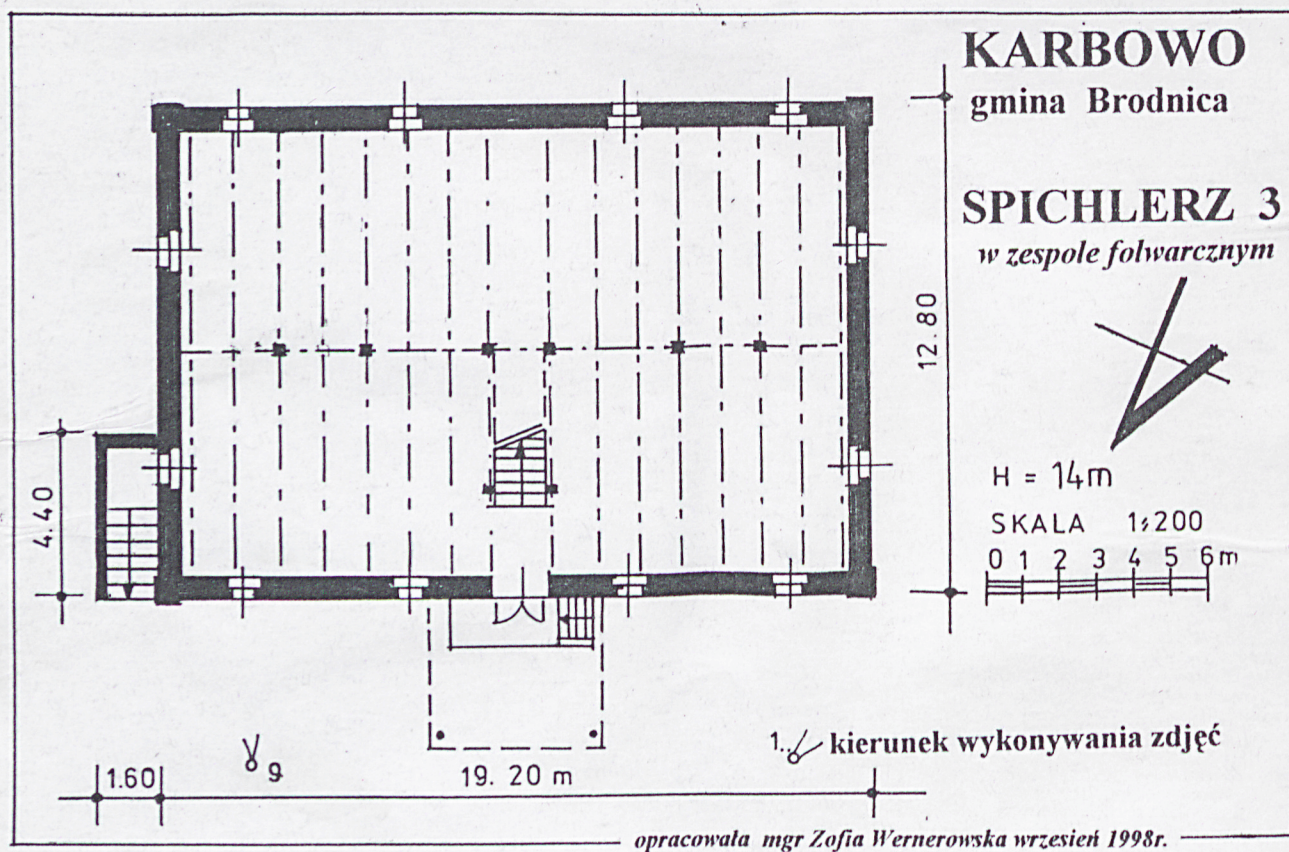

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

1. Miejscowość KARBOWO gmina Brodnica	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SPICHLERZ ③ w zespole folwarcznym	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub m zdjęcia, rzut parteru plan sytuacyjny, plan
---	--	---

archiwalny

10. Otwór okna piwnicznego.
11. Ściana w piwnicy.

Wkładkę założyła mgr Zofia Wernerowska wrzesień 1998r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: _____

